

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Décembre 1925 — No 192

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغدایسی ہ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۱۹۳ - ۱ کانون اول ۱۹۲۵

مأموریت خاطرہ لری

دودہ آغاچ

لیمان داخلندہ نقلیات انحصارینک ابطالی - « دیزبارقو » نامیلہ واپور آجنتہ لری نیک آلدق لری پک فاحش اجرت نقلیہ نیک لغویہ بونک نصفی درجہ سندہ اہون بر تعرفہ تنظیمی مسالہ لری و بوندن دولای واقع اولان مداخلہ اجنبیہ نیک ابطالی .

دودہ آغاچہ مواصلتمدن بر ہفتہ قادر صوکر او زمان ملوث بر تارلا حالندہ بولٹان حکومت دائرہ سی باغچہ سندہ ذکور اناک یوزلرچہ نفوس طویلانہرق بنی کورمک ایستہ دکلیری اخبار ایڈیلر درحال چقہ دم .

قیافہ لری نیک دلالتہ نظر آجلہ سنک مدید برسفات محکوم لری اولدینی آکلاشیلوردی .

اکثریت عظیمہ سی روم ، قسم اقلی مسلمان اولق اوزرہ قایقچی اصنافی اولدق لری ، کہیلاری حسین آغا افادہ و مقصد لری بیضاح ایدی .

دودہ آغاچہ کوچوک مراکب بحریہ ایچون پک کوچوک برلیاندن باشقہ صنعی التجاکہ یوقدر .

قصبہ پیشکاهنہ تصادف ایدن د، گیز برقاچ یوز مترہ مسافہ یہ قادر صیغ و کورونور ، کورونور بر چوق قایلرلہ پک تہلکلی اولدیفندن واپورلر خلی اوزاقده توقف ایدرلر .

نقلیات دائماً یلکنلی ماوونہ لرلہ اجرا اولنور .

بو قصبہ اوزمان یکریمی بشنجی سنہ تأسسنی یاشایوردی ظن ایدرم شرق شومن دوفری نیک اوریہ بر قول یاماسی اوزرہ توند ایدن دودہ آغاچ بویدجک ، ناحیہ و قضا مرکزی اولان مکرکی و اینوز قصبہ لری اولکہ محکوماً کوچولک باشلادق لری ایچون بو ایکی قدیم قصبہ دہ کی سائر اصنافدن بر چونی کبی قایقچیلہ کچنلر پیدری دودہ آغاچہ کلوب ممکن ایتشلردر .

بن دودہ آغاچہ بولندیم زمان سکنہ سی سکڑ یوزخانہ دہ ۳۰۰۰ نفوسدن عبارت ایدی .

ہر ماوونہ دن دورت بش عائلہ مستفید اولدیفنہ کورہ یتیم ماوونہ نیک صاحب لرلہ بولردہ مستخدم اشخاص عائلہ لری وسطی اولارق بشر نفسدن بشیوزہ قریب ایدی .

بو ماوونہ جیلرک قازانجی جلدن اول لوئید و ایتالیا قونسولس مأمور لری سوحو و تالہ لانک و بولرک خصم و منسوب لرینک اشہالی بنی تحریک ایتشلردر .

موسیو تاکالادن ماعداسی عثمانی تبعہ سندن و روم ملتندن اولان واپور آجنتہ لری عہود عتیقہ امتیازاتندن استفادہ ایتک ایچون ہر بری بر دولت قونسولوسی مأمور لری ، ویا وکالتی صورت فخریہ درعہدہ ایتیم اولدق لری کبی لوئید آجنتہ سی موسیو سوحو و استریا و علاوہ آلمانیہ ، فرہسیہ قومانیہ سی آجنتہ سی موسیو تاکالہ ایتالیا قونسولوسلنی ، حتی اینوز روملردن آدون حامیوری افندی ایران کارپردازانی و مسازدری ماریم قومانیاسی آجنتہ سی کذلک عثمانی روملردن ژاق میسر افندی انکترہ ویس قونسولوسلنی صورت فخریہ درعہدہ ایتیم ایدیلر .

اعتباریلہ یکدیگری نیک عینی درلر ، چونکہ ہر ایک سی دہ شخصہ متوجہ در . یعنی شا کردک شخصیتی اکمال و احیایہ منعطف در . یاپارق ، فعل و اجراءہ بولوناراق او کر نیک پرنسپی عرفاً کریدہ اولان لری مثلاً زنجیلری تربیہ یہ شخص مکتبلرک شعاری اولاراق قالماقده در .

کنج لری مہندسلک مکتبنہ حاضر لایان تہ خنولوجیا اینستیتولرندہ مستقبل تاجرک و یارینک صنایع اربابنک تجارت آلیانی او کر ندیکی « ایش قولہ ژلری » ندہ ، لابوراوارلردہ ، آتیلہ رده مکتبلرہ مخصوص تجارت برو Bureau لرنده ، شخصی مساعی ، درس لک اساسی و یکانہ معلومات منبعی تشکیل ایدر .

چوجو قلرک و کنج لرک دماغلرینہ عزم و ارادہ تخمی قویماق داہا کوچوک یاشلرندن اعتباراً اونلرہ ثابت کار فعل و اجرا ذوق و یرمک ؛ تابع حالندن استقلال شیمہ سنہ کچمہ یی اونلردہ تعجیل ایتک ، اک وضع صنف لرک چوجو - قلرینی ، کندی کندیلرینی قورتارمایہ و کندی نفسلرندن باشقا ہیچ کیمسہ یہ کوئمہ میہ ، مخصوص برتریہ مکتبنہ ایلہ ، حاضر لاماق ؛ آمریکا ایلک واورتہ مکتبلرینک اک یوکسک دوشونجہ لری ، اک یوکسک امللری ایشتہ بولردن عبارتدر . بوسریع و مجمل سطرلر - کہ (عمومی و آلی آمریکا

رہ اصول لری) نامیلہ معارف و کالتی تألیف و ترجمہ انجمنی نام و حسابنہ ترجمہ ایتکدہ اولدیم و بر قاچ کون اول ایلک جلدی انتشار ایتیم اولان معظم بر اتردن مقتبس در - آمریقادہ تعلیم دن آیریلایان تربیہ نیک نہ یول ونہ مقصد تعقیب ایتدیکی و آمریقانک مکتب اجتماعیہ و اقتصادیہ سنک اک مہم تللری حقندہ بر فکر و یرمہ یہ کافی در . کلہ جک بر مقالہ مزدہ عینی سرعت و ایجاز ایلہ آمریقادہ ایشجی نیک ناصل یتیشدر - لدیکی کوسترمہ یہ چالیشاچنر . کنج جمہور ہمزدہ بوسورتلہ صاحب لاجاق فیاض فکر لرک سرعتلہ فیلیزلہ نہ جکنہ و میوہ یرمہ جکنہ امین و بوامنیت بزہ کافی و لازم عزم و دوام قوتی و یرمکدہ در . شیمدی یہ قادر کری یہ دوعرو تہ پیمیش اولان تورکک آرتق ایلہری یہ و دائماً ایلہری یہ دوعرو سورو لدیکی و سورولہ جکی مسعود دور کلشدر . شونی شدت قطعہ و قطعیت شدیدہ ایلہ بیلہ یی لری بوزک بو فیض ، از جملہ باشدہ بولونان ملت زادہ بر دہا مشعلہ سنک اعجاز انکیز اثریدر .

عبداللہ صرورت

نقلیاتدن و اجرت نقلیه دن اك زياده مستفيد اولان اوستريا قونسولسى اولمله برابر كنديسييه دائماً كوروشلديكي ايچون بر مدت صوكرا صورت و نسبت مناسبه ده ماوونه جيلرده نقلياته اشتراك ايتديريك اوزره مناوبه اصولندن و ديزبار قونك الغاسندن صرف نظرايمه مكرراً رجاوحتي بر قاج بيك ليا تقديم ايدجكي بكا ايتا و متصرف معاوى قالايسا افنديه آچيقدن آچينه افاده ايتمش ايدى .

بو منافع مفسوبه دن محروم ايديلنلر از جمله موسيو سوخور موسيو ناكالاك اوغلى و مونيتور اوربانتال غزته سنك نغاري اولان آمده تا كالا دورلو دورلو اسباب و وسائطه مراجعتله افساده قوبيلد .

ايتاليا، اوستريا وحتي آلمانيا سفارتلريك مدافع ليري دعوت ايتدكلى كيمي موسيو آمده تا كالا مذكور مونيتور اوربانتاله وحتي استانبوله انتشار ايدن فرانسز تجارت اوطنسى غزته سنه اوزون مكتوبلر كوندرك حقيقت ظاهره خلافتده سفسطه لره تشويش اذهانه تصديق ، و مناقلات تجاريه يي دولتك منافعي محل بر صورتده تحت انحصاره آلدبرديغى، بك عالي اجرت نقليه تعرفه لري پايدرديفي اعدادن اوتانمادى .

هر ايشده اولديغي كيمي بو مسأله ده دخي بزم يازدقلمزى عائد اولديني دائره ده بر كاتب ويا بردائرة مديريه يي بيله لزومى درجه ده دقتله اوقومادقلى خالده سفارتلك اشعارلري وياتر جانلر واسطه سيه واقع اولان افاده لري اهتام مخصوص ايله ناطرلر ، مستشارلر طرفندن قرائت و استماع ابدللكوى ايچون داخله ، خارجيه نفعه نظارتلرندن خلاف انتظار امرلر ، استعماللر آلتقمده ايدى .

حتي نفعه نظارتى شرق ده مير يوللري ايشلمه قوميايىسي ديركتورى موسيو غروسي هولك دده آغاجده احداث اولنان مشكلاتدن و تطبيقه باشلانيلان بك آغير اجرت نقليه تعريفه سندن قوميايانك و بالنتجه خيزنه دولتك متضرر اولاجقلىدن و بولغارلر بورغاس ده او سنه لرده پايدقلى ليمانك رقابته مقاومت ايچون مناقلات تهسيل و مصارف نقليه تهوين اولتق لازم كليركن بالعكس اشكالى اجرتلك تزيدي موافق حال و مصلحت اولماديقندن باحث و شايد بولر پايدار اولاجقسه قوميايانك حكومت عنيه ايله اولان مقاوله يي فسخه مجبور اولاجي تهديدني بيله متضن تقريريك صورتتي كوندرك بك زياده تلاش ايله استيضاح و اوله ايسه شكابت اولنان احوال و معاملاتك درحال و صورت قطعيه ده منع ايدىوردى .

« خارجيه نظارتى بيله فره سينه واپور قومياييه سنه مخصوص نقليه ماوونه لريك منع اولنديني ايتاليا سفارتندن معرض شكايته بيان اولنديغندن » بحث ايله اصول محدثه نك رفيله تعاملى وجه ايله معامله اولته رق شكاياتك دوام و تواليسنه ميدان ويزله مسى وجوبى اخطار ايدىوردى .

خارجيه نظارته ويريلن جواب او زمانلرده امثالى نادراً واقع اولان و « سرکشانه » ويا خودسرانه تعميرلره توصيف و تقييح اولنان مسكت بر جواب ايدى .

فرانسز اولمايان فرانسز قونسولسى مأمورى ذاتاً هيچ بر ايشه قاريمياز منزوى بر آدم اولديني كيمي انكتره قونسولس وكيلى ثاق ميسيرده مه ساژدرى مارتيم كيمي مهم بر فرانسز واپور قومياييه سنك آجته سي اولديني خالده ماوونه حياق حرصه اصلا مغلوب اولماش و بالعكس ماوونه جي فقراسنه دائماً معاونت انسانيتپورانه ده بولنشدر .

بولنلر دن موسيو سوخور و بونك باجاناى اولوب قونسولاتو ترجماننى و توتون ره ريسى مديريتى ده ايفا ايدن افزدميدى و ايتاليا قونسولسى وكيلى تاكالا و اونك منسوبىي اوچر بشر ماوونه پايدى رارق هر برى آثانى اولديني واپورك كتيروب كوتوردىكي امتعه يي كندى ماوونه ليله نقله تصدى ايتدكلى ايچون مناقلات بونلر تحت انحصارنه كيرمش اولمله برابر غايت آغير بر تعرفه ايله (ديز بارقو) يعنى اجرت نقليه غصبه باشلامش و شو صورتله معطل قالان تمش ماوونه نك اصحاب و مستخدمينه « سزده عثمانلى واپورلريك نقلياتده بولنورسكز » ديمشدر .

عثمانلى واپورلري بك سيره ك و غير معين زمانلرده كلوب كيتدكلى و بناء عليه بولنلره نقلياته بالطبع رغبت اولنديني اهالى محليه يه عائد بو ماوونه ل سكر، طقوز سنه معطل قالمش، و قتيله دده آغاج سكه سنك اك مرفه لري اولان ماوونه جيلر فقراليه محكوم ايدلشدر .

اجراء صنعتدن منع ايدلش ديمك اولان ماوونه جيلر لايدد فعالته متصرفله ، ولايته ، استانبولده كي صاغير مقاماته دلسوز مراجعتلرده بولندقلى وحتي بر قاج سنه صوكرا بوتون ماوونه لره مناوبه صورتيله ايشله دلسى حقنده بحريه نظارتندن بر امرده كلديكي خالده : « ايشك ايچنده قونسولسر وار باشمه بلا چيقارمايلم » . ديهرك ادرنه ده طوقوز سنه واليك ايدن مشهور الاحوال ارزنجاني عزت باشا و دده آغاج متصرفين سالفه سي هيچ بر تشبده بولنلر مشلدر .

متصرفلر دن رؤف بك ادرنه مكتوب چيغفندن اورايه كوندلش بر ذات ايدى . مدت مديده معيتنده بولنديني عزت پاشادن آلدني درس اداره يه تبعاً حكومت ايشليني ماشه ايله طوديني بالوسيه مكرر آسويله ييكي دده آغاجده صورت موثوقده روايب ايدلش ايدى .

مسأله يي اطرافيله تحقيق ايدرك حقوق مفسوبه لري استرداده چاليشه جعبي تأمين ايله حكومت دائره سي اوگنده تشكىل ايدن الواح سفالتى طاغيتدم .

واپور آجته لريك پايدردقلى ماوونه ل دخي ، ليمانده مقيد اولدقلى نومرو صره سيه مناوبه يه داخل اولق اوزره مناوبه اصولنه قرار ويزلرك ليمان رياسته رسماً تبليغاتده بولنلمله برابر تجارت اوطنسى، مجلس بلدى و اداره جه دقيقات عميقه اوزرينه اجرت نقليه ايچون بايلان تعرفه اعلان و ولايته ده عرض معلومات ايدلدى .

طوقوز سنه دن برى محروم اولدقلى بر نعمته بوتون تخمين و تصورلريك فوئنده بر سرعته ماوونه جيلرك مسروريتلري نه قدار بويوك ايسه آوستريا و ايتاليا قونسولسرليك اغبرارلري ده او درجه ده حدودسز ايدى .

دیشدم که

متابعت ایدیکز « دیه امرل ویره رک مسأله قایمیش ، زوالی ماوونه جیلرله صورتله داهایزده اظهار سرور و شکران ایده جکری بیله ممش ایدیلر .

موسیو سو حور بی دده آغاجدن قالدیره رق بو ماوونه ، و دیزبارقو طولانی تکرار دوندرمک ایچون آزادینی چاره بی بولمده کیچ قلامشدر .

رشوت اولارق بکا ویرمک ایسته دیکی اوچ بیک لیرادن بلکه برقاچ یوزینی خفیه لکری معروف کیمسه لر ویره رک جورنالار ترتیب ایتدرمکه قویشدر .

صیاسی کلنجه عرض ایدیله جکی اوزره علمیده کی جورنالار محتویاتندن اک زیاده جلب دقت ایدن مواددن بری ده اوررپادن مضر کتابلر و غزته لر جلب ایتمکده اولدینمدر .

جلب ایتدیکم کتابلر و غزته لر موسیو سو حورک و ساطیله کتیرلیدیکی ایچون اندن باشقه کیمسه جمله سی فنی ، ادبی اولان کتابلرک جلبندن خبردار دکدر .

بعده موصل ولایتده بولندیم ائاده اتخا اولنان اصولک الغایدمک اوزره اولدینی ماوونه جیلر طرفندن اوزون بر تلغرافنامه ایله اشعار و استمداد ابدلی . درحال صدراعظم خلیل رفعت باشایه اولجه جربان ایدن معامله و اکتساب اولنان موقیتی بیلدیره رک سو حورک صوک تشبیتی ده ابطال ایتشدم .

طلعت پاشانک داخلیه نظارتی و حاجی عادل بکک ادرنه ولایتی ائاسنده قونسولسلرک ینه اصول سابقه بی اعاده معروف مساعیرلی مشر اولغه باشلاماسی اوزرینه داخلیه مستشارلغده بولنان علی فواد بک بی نظارته دعوت ایده رک : « و قتیه میدید بر غیرت ایله ائی حل ایتدیککز مناقلات بحریه و دیزبارقو مسأله لری سواقه واقف اولمایان ولایتجه قونسولسلرک آرزولری وجهه حال ساقه رجعت ایتک اوزره در شولری اوقویه راق نه یالقی لازم کله جکیکی ایضاح بویورک . « دیه رک بردوسی ویردی درحال اوقودم . اقدام صاحب و سر محرری جودت بکده اوراده ایدی . « ولایتک اشعاراتی معاملات و مقررات سابقه یه و قوفسز لقتن نشأت ایتدیکی آ کلاشیلیور . « دیدم .

بناء علیه داخلیه نظارتندن جواباً ولایتجه چکیلن بر تلغرافنامه ده : « حازم بکک دده آغاج متصرفلغده بولندینی صیراده بومسأله احسن صورتده و قطعاً حل ایدلش اولدیفندن دوسییه سی بولدریله رق بالمطالعه اصول مقررده نک همه حال محافظه سی « دینش ایدی . دده آغاج مناقلات بحریه سی اوزرینه غایت آغیر بر آجته ویرکیسی تحمیل ایتک دیمک اولان اصول سابقه نک اعاده سته بو صورتلده اوچتی دفعه اوله رق ممانعت ایتشدم .

جودت بک بومسأله نک ماهیتی اصول سابقه یه رجعتک موجب اولاجنی مضراتی (اقدام) ده ایضاح ایتش ایدی ظن ایدیورم .

ابوبکر هازم

« فره سینه قومپانیاسنک نقلیه ماوونه لر یوقدر اولسه بیله و منع ایدلش بوانسه بیله بو قومپانیا فرانسزدر . ایتالیاسفارتنک مداخله سی قبول بویورولماق لازم کلیر . داهای مهم بر فرانسر قومپانیاسی اولان مسأله ری ماریتیمک آجته سی ، اتخا اولنان اصول و یاپیلان تعرفه دائره سنده و کمال ممنونیتله مناقلاتده بولتمده در . «

موسیو غروس هولجک اولتیماتومنه کلنجه :

بو تقریر شدیدالمال ، موسیو آمده تاکه لاک مونیتور اوریاتال غزته سته درج اولنان مکتوبنک هان حرفاً دینله جک درجه ده عینی اولدیفندن حاوی اولدینی سفسطلر برر بر تشریح ایدلکدن صوکرا اتخا اولنان تدابیری موسیو غروس هولجک تقدیر ایله تشکر ایتسه ایقتضا ایدرکن بک بی وقوفانه شکایت ایتش اولدینی ماده اثبات ایتدکدن صوکرا تقریری غروس هولج جنابلرنک اوقومقسزین امضا ایتش اولاجق لری و موسیو آمده نک اقریاسندن درناچه افندی دده آغاجده شمندوفر مارشاندیز مدیری اولدیفندن مونیتور اوریاتال ده کی مکتوبک بر تقریر شکلنده یازبله رق امضا ایتدیریلنده ، تعبیر آخرله یا کلیش معلومات ایله مدیریت عمومیه نک موجب اسف بر صورتده اغفال اولنساننده بونک مدخلی بولنه بیله جکی یازدم .

غروس هولج شوصورتله ایفاظ اولننجه بخله ملاقات ومندا کراتده بولنه رق مسأله یی محملده تدقیق ایچون شمندوفر مفتشرلندن موسیو هانوکری درحال دده آغاجه کوندردی .

موسیو هانوکر بعدالتدقیق وضع اولنان منابوه ایله اجرت نقلیه تعرفه سی غایت عادلانه و شمندوفر قومپانیه سنکده منافعه بک موافق اولدیفندن قومپانیه ایچون تقدیر و تشکر دن باشقه یالاجق بر معامله ، سوله نه جک بر سوز اولمادیق بکا سوله مکله برابر موسیو غروس هولجه ده تلغرافله بیلدیرمش اولدیفندن مدیریت عمومیه یه یا کلیش معلومات ویردیکی تبیین ایدن مارشاندیز مدیری موسیو در تاجه نک تثبیت ایده جکم صورتده جزالاندیرله جفی تبلیغه بالذات موسیو غروس هولج طرفندن مأمور ایدلیدیکی افاده ایتدی .

تکرری حالده اک آغیر بر جزا ایله تأذیب اولنق اوزره در تاجه نک عفونی تنسیب ایتدم .

ولایتلر و باب عالی مذکور سفارتلرک مداخلتیه دده آغاج متصرفنک مدافعاتی ایکی طرفه تبلیغ ایدن حسسز برر واسطه حالند قلوب مدافعاتی تأیید و تجاوازی منع یولنده معاوننده بولنمادق لری ایچون سفارتلرک باشلیجه منابع معلوماتی اولان مطبوعات واسطه سیله ایضاح و تشریح ایله مدافعاته مجبور اولش اولان ، حتی رقابندن بحث اولنان بورغاس لیاننده ماوونه لرک منابوه صورتیه ایشله دکرینی درمیان ایتشدم . باب عالینک دلسوز لاقیدسته رغماً نهایت سفارتلر انصاف ایدرک : دده آغاج قونسولسلرینه : « دده آغاج متصرفنک وضع ایتدیکی اصول عدالته موافق اولدیفندن